

To nejlepší, co máme

GRIET OP
DE BEECKOVÁ

Tento román je jako
jemně vybroušený diamant
De Leesclub van Alles

HOST

GRIET OP DE BEECKOVÁ

To nejlepší, co máme

To nejlepší, co máme

**GRIET OP
DE BEECKOVÁ**

Brno 2019

Copyright © 2017 by Griet Op de Beeck
Originally published in 2017 by Uitgeverij Prometheus,
Amsterdam

Translation © Radka Smejkalová, 2019
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2019
(elektronické vydání)

This book was published with the support
of Flanders Literature (flandersliterature.be)
Překlad této knihy podpořila agentura Flanders Literature

ISBN 978-80-7577-859-8 (Formát PDF)
ISBN 978-80-7577-860-4 (Formát ePub)
ISBN 978-80-7577-861-1 (Formát MobiPocket)

Nebezpečné a špatné jsou jen ony smutky, které nosíme mezi lidmi, abychom je přeblušili; jako nemoci, které jsou ošetřovány povrchně a pošetile, vzdalují se jen a vypuknou po malé pauze tím strašlivěji; a nabrodí se v nitru a jsou život, jsou nežitý, zhrzený, ztracený život, na který lze zemřít.

RAINER MARIA RILKE, DOPISY MLADÉMU BÁSNÍKOVÍ
(PŘEKLAD VLADIMÍR HOLAN)

To nejlepší, co člověk může udělat, je zanechat svět o něco lepší, než jak ho našel.

PAUL AUSTER, TIMBUKTU

*Ještě neskládejte ruce do klína
Ještě nenastala naše hodina
Život jde dál*

ZESDE METAAL, NAAR DE WUPPE (V ŘITI)

Co vymažeme, přetrvává dál

JEDNA

Lucasovi trvalo celých třiačtyřicet let, než na to přišel: Stavět se k životu čelem mu nebylo dáno do vínku. Protáhl se a pak ramena uvolnil. Rukávy saka si vykasal co nejvýš a podrápal se na obou předloktích. Kromě červených škrábanců po nehtech si nepovšiml ničeho neobvyklého, ale stejně měl pocit, že se z toho svědění zblázní. „Hluboký nádech, hluboký výdech,“ řekl si nahlas a soustředěně opakoval: „Nádech a výdech.“

Někde se dočetl, že to je jedenaosmdesát metrů. Ten most tu stál ještě dřív, než se narodil, lidé z něj odjakživa skákali, za rok to v průměru činilo čtrnáct a půl člověka. Nechtělo se mu počítat, kolik to dělá celkem. Opřel se o široké zábradlí a zahleděl se do hlubiny. Zamotala se mu hlava. Pevně se chytil betonového okraje, ale pohled neodvrátil. Ulice, voda a železniční koleje, zaparkovaná auta, stromy ve všech odstínech zelené, střechy domů nalepené bez ladu a skladu jedna na druhou, průčelí domů s pozavíranými okny a dveřmi, silnice klikatící se do dále, člověk na procházce se psem, všechno miniaturní, jako by to ani nebylo skutečné, jako by to nemělo nic společného s životem tady nahoře. Ta nesmírná hloubka lákala a ohromovala. Opatrně se narovnal, ustoupil o krok zpátky a zadíval se na mraky — neslyšně se přesouvaly po obloze, jako by se z ní pokoušely odplout. „Nádech, výdech. Nádech, výdech.“ Snažil se, aby jeho hlas zněl co nejklidněji.

Vlastně si vůbec neuvědomoval, jak se sem dostal. Nasedl do auta, to si ještě pamatoval, a teprve když se natahoval pro pás, mu došlo, že má na sobě pořád talár. Vystoupil a přetáhl si ten hadr přes hlavu, loket mu zůstal vězet v rukávu. Ozvalo se

trhání látky, zaklel. Hodil černý plášť na zadní sedadlo a oblékl si sako. To převlékání mu pokaždé připadalo směšné, předpokládal, že mezi kolegy je v tomhle ohledu bílou vránou.

Znovu usedl do auta. Předloktími se podrbl o volant. Slyšel, jak za ním utíká soudní zřízenec. „Ctihodnosti! Ctihodnosti, co...?!“ Lucas předstíral, že ho neslyší. Klíček do zapalování, sešlápnout plyn, nepřemýšlet, vyjet z garáží.

A teď stojí na tomhle zvláštním mostě. Prohrábl si vlasy, cítil, jak mu konečky prstů kloužou po lebce. Nesnesitelně ho bolela hlava, jako by ho do spánků mlátili tlustými zákoníky. Ve vnitřní kapse saka mu začal vibrovat telefon. Nechtěl nikoho slyšet, nebo spíš asi nebyl ve stavu s kýmkoliv mluvit. Sám nevěděl.

Příliš dlouho se od něj očekávalo, že bude vždycky vědět všechno. U soudu, kde vynášel rozsudky, jimiž pečtil lidské osudy. To byla jeho role, vybral si ji navíc sám, takže si neměl co stěžovat. Doma, kde mu žena tvrdila, že je potřeba dívat se kupředu a že život je příliš krátký na to, aby ho člověk proflákal. Byla jako z oceli, to na ní obdivoval už v době, kdy se seznámili.

Promnul si oči, tváře, bradu. Byl rád, že se na sebe nemusí dívat. Údolím projel vlak a zmizel v tunelu, shora vypadal jako žížala, která se zavrtává do země. Jinak se toho dole moc nedělo, vesnice působila jako dávno odváta vzpomínka. Kéž by i jeho vzpomínky mohl odváť čas, jako to dělá s vůněmi a někdy i s nadějí.

Člověk by předpokládal, že hladina řeky představuje měkkou přistávací plochu, Lucas ale věděl, že dopadnout na ni z téhle výšky je stejné jako narazit do betonu. Takový náraz roztříští člověku kosti a ty mu provrtají životně důležité orgány. Komu se to nepoštěstí, ten se posléze utopí. Alespoň tedy skoro vždycky. Povídají se zkazky o skokanech, co přežili. Lucas kdysi slyšel vyprávění jednoho badatele, který takové vzácné

přeživší vyhledával po celém světě. Víc než devadesáti procentům z nich prý v okamžiku, kdy se odrazili, problesklo hlavou: Nechci umřít. Pomyšlení na posledních pár vteřin života těch, kteří nakonec skončili v náručí smrti, bylo pro Lucase nesnesitelné.

Mezi zábradlím a vozovkou si povšiml tří nedopalků. Doufal, že je tam odhodili tři kuřáci, ale vlastně věděl své. Možná to ti přeživší říkali jen proto, aby se nějak vyrovnali s faktem, že se jim pokus skoncovat se životem nezdařil. Umíme si na nos všet parádní bulíky, má-li náš život být díky tomu snesitelnější.

Lucas nikdy neměl vodu rád. Když mu bylo pět nebo šest, řekl mu otec, že se spolu půjdou podívat k hotelovému bazénu. Ještě teď si vybavoval, jak byl nadšený, že může jít s tátou. Oblékl si plavky, doufal, že tam bude také brouzdaliště. Procházeli hotelovými chodbami, pod bosýma nohama cítil měkkou podlahu. Sjeli výtahem, utkvělo mu v paměti, že kabina byla ze tří stran oblepená vínovými tapetami, na čtvrté bylo zrcadlo. Minuli restauraci, kde se podávaly snídaně, sešli po schodech a skleněnými dveřmi se dostali k poměrně velkému krytému bazénu.

Mlčky u něj s tátou stáli a dívali se na ostatní lidi ve vodě i na suchu, moc jich nebylo. Otec ho pak zničehonic a bez jakéhokoliv varování do bazénu hodil. Lucasovi se vybavila panika, jež ho zachvátila, voda v nose, plácání se ve vodě, aby se udržel nad hladinou, a otec, který se jen díval a nic nepodnikl, rozhořčené tváře přihlížejících, o nichž si myslel, že se rozčilují kvůli němu — klukovi, co ani neumí plavat, a který je tak pro otce ostudou. Dodnes měl tu scénu před očima.

Cítil, jak mu v hrudi buší srdce, dýchal jako o překot. A to strašné svědění. Musí se uklidnit. Třeba pomůže, když se posadí. Zábradlí bylo široké dobrých třicet centimetrů, de facto by to šlo. Zadíval se na zábrany z plexiskla namontované po obou stranách mostu, každá měla tak tři metry na šířku a nějaké dva

metry na výšku. Prý jako prevence. Jako by člověk nemohl skočit z místa vedle nich. Levou rukou uchopil sloupek zábrany, zapřel nohu o betonové zábradlí a začal se soukat nahoru. Na okamžik znovu pohlédl dolů, strachem se mu sevřely útroby, ale nevzdal to a nakonec se posadil. Říká se, že obrovské zoufalství dokáže přemocit strach, ovšem Lucas si tím tak jistý nebyl.

Kolem přeletělo hejno ptáků, asi vlaštovky, napadlo ho, i když vlastně nevěděl proč — ve zvířatech ani v rostlinách se nevyznal. Za zády mu projelo několik aut, ve všech lidé mířící k nějakému cíli. Zašátral prsty v rukávu, chtěl se podrbat. Když pak tu asi někdo naposledy skočil, říkal si, a odkud přesně, co viděl před sebou a na co asi tak myslel?

Beton ho studil do zadku. Masíroval si spánky, ale žádný efekt to nepřinášelo. Už poněkolkáté se mu rozvibroval mobil. Nakonec ho vytáhl, i trpělivost má své meze. Na displeji fotografie Isabelle, kterou mu tam sama nastavila. Trvala na tom, aby se její jméno vyslovovalo po francouzsku, se zřetelným „le“ na konci. Šedé oči, zelenkavé oční stíny, pronikavý pohled, tenké obočí, nápadný nos, rty namalované tmavě rudou rtěnkou, dlouhý krk, tak trochu útrpně stažené koutky úst, i když to mu možná jen tak připadalo. Upřeně se na telefon díval, jako by snad nesloužil k tomu, aby se do něj mluvilo. Přístroj se odmlčel, její obrázek zmizel. Až teď si všiml, že má sedmnáct zmeškaných hovorů. Zasunul mobil zpátky do kapsy.

Lucas myslel na svou ženu a na to, co mu jednou o nich dvou řekla její sestra, když Isabelle nebyla v doslechu. Myslel na Pippu, která teď žije daleko v cizině. Na Suzanne, když byla ještě malá holka s velkýma očima a hustými blondatými vlasy zastřiženými do kulaté ofinky. Snažil se nemyslet na matku. Ani na otce.

Mobil se zase dal do vibrování. Tam na druhém konci se nacházel skutečný život, z něhož přišel, z něhož utekl. Podíval se nahoru a pak pod sebe a na chvílku měl pocit, že slyší bušení

vlastního srdce. Telefon ztichl a pak vibrování znovu začalo. Kdyby se teď sebral a odjel, vlastně by se vůbec nic nestalo. Stačilo se jen obrátit a vymyslet si nějakou výmluvu. Stačilo udělat jenom to, co se od něj očekávalo. Vždyť se tak chová celý život. To přece zvládne.

Přidržel se sloupku a postavil se. Opřel si bradu o hrud', zadíval se do propasti a zachvěl se. „Pomóóóóc!“ zařval do údolí. Kolem se s rachotem prořítíl nákladák. Ale nikdo jiný tu nebyl. Cítil, jak se mu stahují krční svaly. Mobil pořád bzučel. Svědění ho dohánělo k šílenství. Kéž by tak teď fičel vítr nebo kéž by tu byl někdo, kdo by mu něco řekl. Zíral dolů a viděl jenom ticho. Viděl život, který nebyl jeho. Neurčitou věčnost. Stál tam sám, jedenaosmdesát metrů nad propastí, a jen pár vteřin ho dělilo od konce všeho, pokud konec byl tím, po čem toužil.

DVA

Co se vlastně stalo? Co ho to popadlo? V jakém okamžiku už najednou nemohl dál, ne takhle, ne s onou samozřejmostí uplynulých let?

Den předtím se vrátil domů někdy po sedmé. Odjel z práce dřív než obvykle, protože na večeri měli přijít Peter s Caroline a Gerard s Alecem a Isabelle ho požádala, aby po cestě vyzvedl objednané jídlo. Lucas vařil rád, ale po posledním debaklu s domácím sushi chápal, že Isabelle raději vsadila na jistotu.

„Zdar, Lucasi.“ Vešel Gerard a v závěsu za ním Alec. „Tak kdepak je hvězda dnešního večera?“ Gerard se protáhl kolem Lucase do kuchyně. „Drahoušku!“ Předal Isabelle košatou kytici a v nadsázce k jejím tvářím vyslal tři vzdušné polibky. Alec plácl Gerarda přátelsky po zátylku a Isabelle se zmocnil tak, jako by po celoživotní dráze horlivého homosexuála najednou zvažoval, že přejde na druhý břeh. Opět se rozezněl zvonek. Lucas se odebral ke dveřím.

„Tak jsme tady!“ Peter nesl dřevěnou bedýnku se šesti lahve mi, popostrkoval Caroline, ať jde dál, a ptal se: „Kam to můžu položit? Je to ten Malartic-Lagravière, který má Isabelle tak ráda, ročník 2005.“

Lucas mu poděkoval, bedýnku převzal a odnesl ji hned do sklepa. V kuchyni si už mezitím Gerard, Isabelle a Caroline nalili sklenici šampaňského.

„Lucky, namícháš, prosím tě, gin s tonikem? Dva, nebo jestli si sám dáš taky, tak tři. Šampaňské se už chladí v kyblíku s ledem, to vezmu s sebou.“

„Jasně.“

Lucas otevřel lednici. Isabelle odvedla společnost do obývacího pokoje, dveře zaklaply, škvírami do kuchyně pronikal tlumený smích a hovor. Lucas se poohlížel po lahvi ginu, který by se hodil k tomuhle toniku. Nemohl ji najít, a kdyby použil obyčejný Hendrick's, Gerard by to určitě poznal. Ksaku. Narovnal se, vyhrnul si rukávy a pod jasným světlem digestoře si zkoumavě prohlížel kůži na předloktí. Nic neviděl, usilovně se poškrábal, to mu udělalo dobře.

Nijak nespěchal. Vlastně by nejraději zůstal v kuchyni, tak trošku by si zahrál na číšníka, nepletl by se nikomu pod nohy. Tu myšlenku zase zapudil. Nakrájel okurku na tenké plátky, připravil sklenice, nalil si skleničku vína a postavil všechno na táč. Otevřel dveře do obývacího pokoje.

Z reproduktorů se ozývala Nina Simone. Lucas rozdal nápoje, přisunul ke konferenčnímu stolu podnožku a posadil se na ni.

„A kdy se teda konečně dohodnou na reformě firemních daní? Jak dlouho už o tom žvaněj?“ pronesl Peter dramaticky a nechal otázku viset ve vzduchu. Lucas si vybavil chlapíka z dnešního odpoledne, který se svým kumpánem ukradl z nějakého velkého stroje naftu. Prý doma klepali kosu, dvě děti na krku. Ještě musí sepsat rozsudek.

Koutkem oka zahlédl, jak na něj Isabelle něco gestikuluje, nedokázal ale hned rozšifrovat, o co jde. Jednohubky, předříkávala neslyšně. Ukázala na něj a pak na sebe a tázavě povytáhla obočí. Lucas zvedl palec a vyskočil, že pro ně dojde.

„Potřebuješ nějak pomoci?“ zeptala se Caroline, aby se neřeklo, alespoň tak mu to připadalo.

„Ne, v pohodě.“

„To je pomocník k nezaplacení, vidíš?“ pronesla Isabelle a na Lucase se usmála.

Alec odpověděl: „Nechceš ho vyměnit za Gerarda? Už tři měsíce se ho snažím donutit, aby si dával boty do botníku, který jsme si nechali udělat na míru, ale to po něm chci moc.“

Smích. A pak zase téma firemních daní.

Isabelle je nazývala jejich přáteli, ale ve skutečnosti to byli přátelé její, a to přesto, že se znali už nějakých osmnáct let, skoro celou dobu, co s Isabelle žil. Lucas byl odborně odsouván do ústraní, byl tolerován jako muž, kterého si Isabelle z nějakého důvodu zvolila, to si dnes večer otevřeně přiznal, když si v kuchyni zarýval nehty do předloktí. Kdyby se o tom před ní zmínil, jenom by se mu vysmála, že je paranoidní, proto to radši neudělal.

Opatrně vyskládal gratinované ústřice do zapékací mísy. Ještě chvíli ogrilovat a budou hotové. Trouba hučela. Čekal. Isabelle byla přesvědčená, že problém vězí v jeho hlavě, protože na pažích mu není vidět nic, že ho kůže svědčí možná právě proto, že se tak hrozně škrábe. Nabádal se, že na to prostě nesmí myslet, teď ještě, aby se tím hlava řídila. Trouba zapípala.

„Výborný.“

„Já mám ústřice radši jen tak,“ řekl Gerard, „ale takhle jsou taky dobrý, to musím uznat.“

„Fakt skvělý,“ přitakala Caroline a pokračovala: „Jenže ona se po tom hovoru zkrátka rozhodla, že už ji nechce nikdy vidět.“

„Vlastní matku?“ Alecovi spontánním rozhořčením málem zaskočilo.

„Co je to za osobu? Vlastní matku...“ Gerard ještě jednou usrkl z lastury, ačkoliv už v ní nic nebylo, a zamračil se.

„Hele, můžeš se prosím tě trochu krotit? Lucky je tu taky, jestli sis nevšiml.“ Isabelle plácla Gerarda přátelsky po rameni.

Lucas přemýšlel, jestli by nemohl hned posbírat prázdné škeble a zmizet s nimi.

„Po-cho-pi-tel-ně mám na mysli tenhle konkrétní případ,“ nasadil Gerard teatrální tón.

„To se nedá jen tak srovnávat,“ zacvrlikal Alec, „jsou lidi, co...“

„To jste tomu moc nepomohli, radši mlčte.“ Isabelle se podívala na Lucase. „Alec a Gerard jsou na svý matky hrozně fixovaný, vykašli se na ně.“

Celá společnost najednou spočinula zrakem na Lucasovi.

„Každý svého štěstí strůjcem,“ utrousil Alec.

Lucasovi došlo, že Isabelle neustále mluví za něj, a zarazilo ho, že ho něco takového vůbec zaráží, protože to vlastně dělala docela často.

„Člověk nemá vždycky na vybranou,“ odpověděl na nevyřčenou otázku visící ve vzduchu. Nečekal na jejich reakce, vstal a začal sbírat prázdné lastury. Kůže ho svědila čím dál víc.

„Když kluk, který je odkázaný jenom sám na sebe a který vyrůstal v prostředí bez lásky, v devatenácti udělá chybu — je to skutečně jeho vina?“ Lucas oponoval něčemu, co pronesl Peter.

„V týhle zemi máme sociální dávky. Krást tu nikdo nemusí.“ Caroline si uďobla dezertu.

„Problém je v tom, že neznáme všechny souvislosti, nemáme ponětí o tom, jak složité faktory toho kluka k činu dohnaly. Na to, abychom se tím mohli zabývat, nejsou prostředky. Advokáti, sociální pracovníci a soudci spolu příliš málo spolupracují na to, aby opravdu byli schopní...“ Lucas si všiml, že Alec ukazuje na něco na Gerardově talíři a kření se u toho. „Chci tím říct, že vina a nevina jsou strašně komplikované pojmy a... Chybí nám informace, na jejichž základě bychom tomu klukovi uměli skutečně pomoci. A to mě trápí.“

Bylo slyšet jen škrábání lžiček. Gerard Alecovi něco sebral z talíře a ten ho plácl po levé ruce.